

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 29-35-69, 628-37-04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/347/56/92

MŁODZIEŻ
WOBEC DYLEMATÓW MORALNYCH
I NORM OBYCZAJOWYCH

Komunikat z badań

Warszawa, lipiec 1992 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

Wśród młodego pokolenia przeważają zwolennicy utrzymania kary śmierci, ograniczonego prawa do aborcji i integracji chorych na AIDS z resztą społeczeństwa. Czynnikiem mającym decydujący wpływ na postawy jest religijność. Środowiska wiejskie są bardziej konserwatywne i skłonne do rygoryzmu niż miejskie. Postawy etyczne młodzieży są w wielu kwestiach bardziej rygorystyczne niż dorosłych.

Pojawienie się w ostatnich latach wielu nieznanych lub nie nazwanych dotąd problemów społecznych rozbudziło dyskusję o kondycji moralnej społeczeństwa. Badania opinii społecznej w istotny sposób mogą ją "uporządkować", dostarczając odpowiedzi na pytania, do jakich norm moralnych i obyczajowych Polacy przywiązują dziś największą wagę i czy normy te stają się bardziej liberalne czy też coraz surowsze.

W badaniu "Młodzież '92"¹ uczniom ostatnich klas szkół ponadpodstawowych zadano pytania o ich stosunek do kilku ważnych dziś i szeroko dyskutowanych problemów oraz poproszono o opinie w kilku kwestiach dotyczących obyczajów i moralności.

Postawy wobec kary śmierci

Począwszy od 1987 r. stosunek do kary śmierci był w sondażach CBOS badany kilkakrotnie, w tym również w poprzednich badaniach nad młodzieżą w 1991 r. Mimo że w ciągu ostatniego roku nieco zmalała

¹ Sondaż "Młodzież '92" przeprowadzono w dniach 9-28 kwietnia 1992 r. na 1289-osobowej ogólnopolskiej losowej próbie uczniów ostatnich klas szkół średnich i zasadniczych zawodowych. Dane porównawcze zaczerpnięto z sondażu pod tym samym hasłem, zrealizowanego w dniach 17-30 kwietnia 1991 r. (N=1233).

wśród młodzieży grupa przeciwników kary śmierci, poziom akceptacji tego rodzaju sankcji jest wciąż niższy aniżeli wśród dorosłych² (tab. 1).

Tabela 1

w procentach

Grupy respondentów	Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jaki jest Twój stosunek do kary śmierci? Czy jesteś za jej utrzymaniem czy zniesieniem?				
	1	2	3	4	5
Młodzież '91	28	28	19	19	11
Młodzież '92	29	29	17	13	11
Dorośli	33	30	19	10	8

1 - zdecydowanie za utrzymaniem, 2 - raczej za utrzymaniem,
3 - raczej za zniesieniem, 4 - zdecydowanie za zniesieniem,
5 - trudno powiedzieć

Osoby deklarujące się jako niewierzące stanowiły zaledwie 3% uczestniczącej w badaniu młodzieży, jako wierzący zaś określiło się 77% ankietowanych. W sytuacji tak dużej dysproporcji między tymi grupami oraz tak małej liczebności grupy niewierzących, z porównania obydwu grup nie można wyciągać wniosków. Zróżnicowanie odpowiedzi ze względu na uczestnictwo w praktykach religijnych potwierdza istnienie związku między religijnością a stosunkiem do kary śmierci (zob. tabela 1 aneksu)³. Chodzenie do kościoła sprzyja

² Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (14) zrealizowano w dniach 15-19 marca 1991 r. na 1500-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

³ Szczegółowe zróżnicowanie opinii badanych w zależności od ich cech socjodemograficznych zamieszczono w tabelach aneksu.

kształtowaniu się postaw przeciwnych karze śmierci. Ten liberalizujący wpływ, jakkolwiek godny uwagi, nie zmienia jednak faktu, że również w grupie regularnie praktykujących liczba zwolenników kary śmierci przeważa nad liczbą jej przeciwników.

Za utrzymaniem kary śmierci opowiadają się częściej niż inni: chłopcy, uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, dzieci właścicieli lub pracowników prywatnych zakładów, osoby niewierzące i niepraktykujące oraz respondenci uważający, że rozwój sytuacji w kraju zmierza w złym kierunku.

Stosunek do aborcji

Młodym respondentom przedstawiono listę czternastu negatywnych zjawisk, jakie niesie ze sobą rozwój cywilizacji, prosząc o wskazanie tych, które uważają za najgroźniejsze dla ludzkości. Na liście tej znalazły się: narkomania, rak, AIDS, alkoholizm, przestępczość, terroryzm, zatrucie środowiska, katastrofy komunikacyjne, awarie elektrowni atomowych, przerywanie ciąży, znieczulica, wzrost liczby rozwodów, wyścig zbrojeń i bezrobocie.

Przerywanie ciąży zajęło w zestawieniu zagrożeń uszeregowanych według częstości wskazań dwunaste miejsce (wybrało je 19% ankietowanych). Jest to zastanawiające, wiadomo bowiem, że niewiele jest spraw, które w ostatnim okresie tak bardzo zróżnicowały opinię publiczną w Polsce, jak właśnie stosunek do przerywania ciąży.

W poglądach na temat aborcji młodzież jest mniej liberalna od dorosłych. Wskazuje na to rozkład odpowiedzi na pytanie, czy

przerywanie ciąży powinno być dozwolone czy też zakazane przez prawo⁴ (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

Grupy respondentów	Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy Twoim zdaniem przerywanie ciąży powinno być dozwolone czy zakazane?				
	1	2	3	4	5
Młodzież '91	21	28	32	14	5
Młodzież '92	21	30	30	13	5
Dorośli	26	35	22	10	7

1 - dozwolone bez żadnych ograniczeń; 2 - dozwolone, ale z ograniczeniami; 3 - zakazane, ale z wyjątkami; 4 - całkowicie zakazane; 5 - trudno powiedzieć

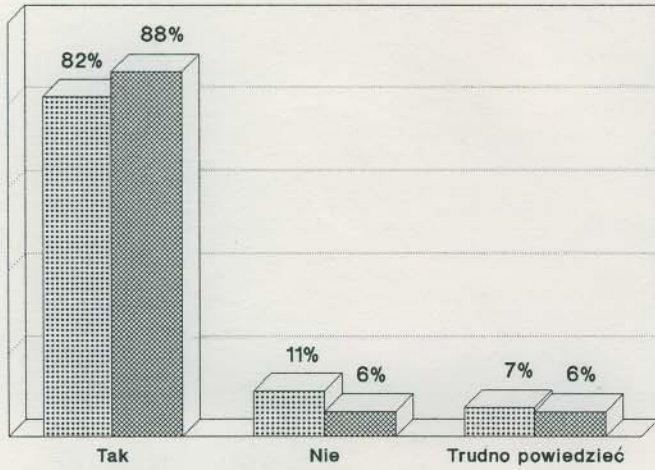
Należy także zwrócić uwagę, że prezentowane przez młodych ludzi stanowiska są dość stabilne - odsetki zwolenników i przeciwników przerywania ciąży niemal nie zmieniły się w ciągu ostatniego roku.

Młodzi ludzie różnią się od dorosłych nie tylko w poglądach na sam fakt przerywania ciąży. Także sformułowania "dozwolone, ale z ograniczeniami" oraz "zakazane, ale z wyjątkami" co innego znaczą dla każdej z tych dwóch grup. O ile na przykład ciężka sytuacja materialna kobiety dla większej części dorosłych jest wystarczającym powodem do przerywania ciąży - o tyle wśród młodzieży przeważał pogląd, że jest to powód niewystarczający (rys. 1).

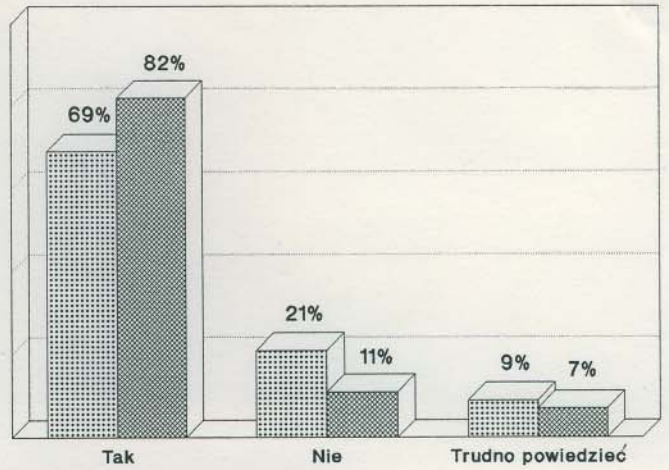
⁴ Pytanie to zadano także dorosłej ludności Polski w sondażu "Aktualne problemy i wydarzenia" (24) przeprowadzonym w dniach 5-10 marca 1992 r. (N=1172).

Rys. 1. Rozkład odpowiedzi na pytanie:

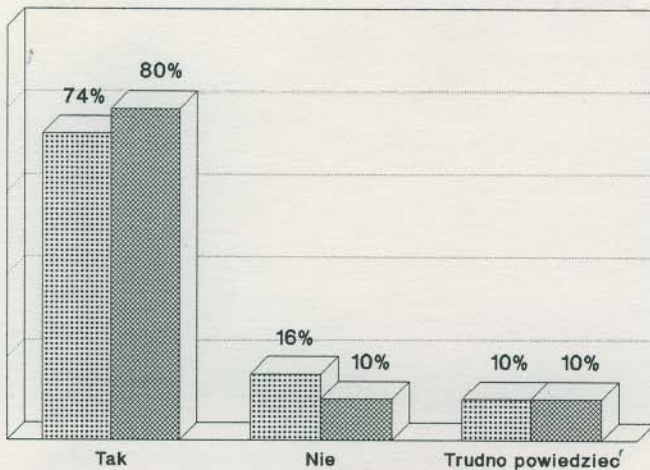
Czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy:

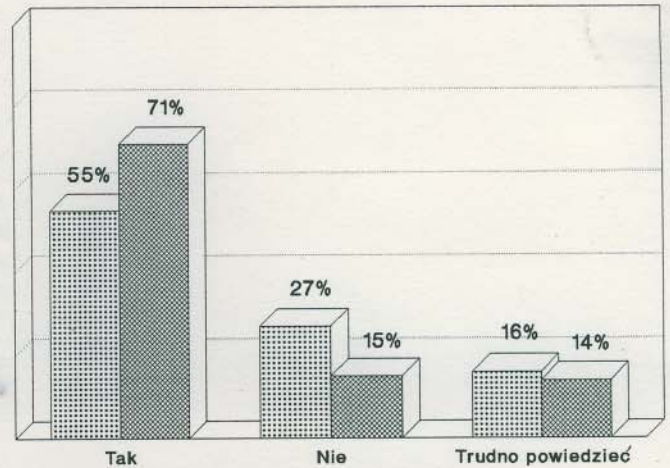
- zagrożone jest życie matki

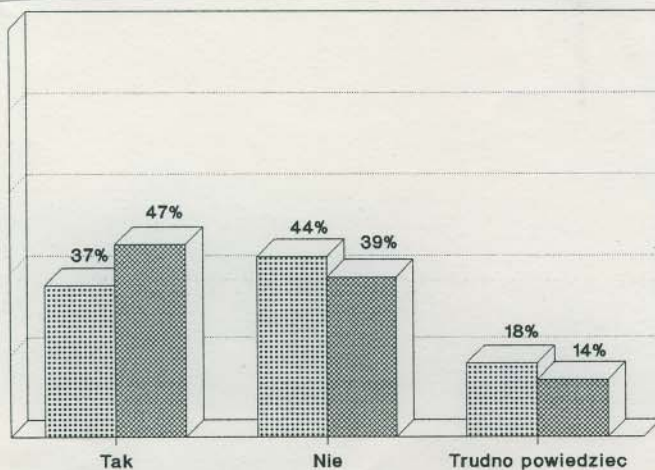
- zagrożone jest zdrowie matki

- ciąża jest wynikiem gwałtu, kazirodztwa

- wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone

- kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej

młodzież dorośli

Młodzież w mniejszym stopniu niż dorośli kieruje się względami ekonomicznymi i względy te odgrywają mniejszą rolę w dokonywanych przez nią wyborach moralnych. Jest to zrozumiałe, zwłaszcza w odniesieniu do młodzieży uczącej się, a więc w większości pozostającej na utrzymaniu rodziców.

Znaczącą rolę w debacie zarówno nad karą śmierci, jak i nad problemem aborcji odgrywają argumenty wywodzące się z etyki chrześcijańskiej. Należałoby zatem spodziewać się, że również w przypadku stosunku do aborcji religijność będzie w jakimś stopniu różnicować deklarowane przez badanych postawy.

Istotnie - osoby religijne są bardziej rygorystyczne w swoich poglądach niż niewierzący (tab. 2 aneksu). Zważywszy jednak na ogromny nacisk, jaki Kościół katolicki kładzie na propagowanie w społeczeństwie postaw antyaborcyjnych, zastanawia fakt, że w grupie ankietowanej młodzieży, która uczęszcza do kościoła raz w tygodniu, 44% dopuszcza (z ograniczeniami lub nawet bez ograniczeń) przerywanie ciąży.

"Nie zabijaj" to główna dyrektywa moralna wysuwana jako argument zarówno przeciw aborcji, jak i karze śmierci. Jak się zdaje, podobnie rozumują młodzi respondenci. Spośród zwolenników całkowitego zakazu przerywania ciąży największą grupę (48%) stanowią przeciwnicy kary śmierci.

Cechy socjodemograficzne w nieco większym stopniu różnicują postawy wobec aborcji niż wobec kary śmierci. Postawy proaborcyjne częściej niż inni deklarują: chłopcy, mieszkańcy dużych miast, uczniowie, których rodzice mają pomaturalne oraz wyższe

wykształcenie oraz wysoki status materialny, osoby niewierzące i niepraktykujące, a także ankietowani źle oceniający kierunek rozwoju sytuacji w kraju. Przeciwno aborcji częściej są dziewczęta, uczniowie liceów zawodowych, osoby pochodzące ze wsi, zwłaszcza w południowo-wschodnim regionie Polski, dzieci rolników lub robotników, respondenci wierzący i często chodzący do kościoła oraz optymistycznie oceniający sytuację w kraju.

Problem AIDS

Problem AIDS pojawia się w prasie i audycjach telewizyjnych przy omawianiu rozmaitych spektakularnych wydarzeń, takich jak protest mieszkańców jakiejś miejscowości przeciwko zlokalizowaniu tam ośrodka dla chorych lub wielki koncert rockowy, z którego dochód ma wspomóc walkę z tą chorobą.

Spośród wspomnianych wcześniej zagrożeń cywilizacyjnych właśnie AIDS znalazł się na pierwszym miejscu - 80% badanej młodzieży uznało tę chorobę za poważne zagrożenie dla ludzkości (dla porównania za takie zagrożenie uznało AIDS 62% dorosłych⁵).

Znaczna część badanych (49%) nie obawia się zarażenia wirusem HIV. Najczęściej są to mieszkańcy regionów wschodniego i południowo-wschodniego oraz uczniowie liceów ogólnokształcących

⁵ Badanie "Środowisko - sprawy publiczne" przeprowadzono w dniach 6-12 lutego 1992 r. na reprezentatywnej próbie dorosłych mieszkańców kraju (N=1000).

(tab. 3 aneksu). Obawiających się najczęściej można spotkać wśród mieszkańców wsi. Generalnie jednak cechy społeczno-demograficzne nie różnicują w sposób znaczący postaw młodzieży w tej kwestii.

Moralny dylemat, jaki stwarza AIDS, to wszakże nie kwestia zagrożenia czy lęku przed chorobą, lecz problem tolerancji lub też - mówiąc słowami etyki chrześcijańskiej - problem miłości bliźniego. To nie wiadomość o czyjejś śmierci, lecz właśnie informacja o kolejnym proteście mieszkańców jakiejś miejscowości, w której zamierzano urządzić przychodnię lub dom dla zarażonych, stawia nas przed takim dylematem. Abstrakcyjne zagrożenie zmienia się w realną sytuację, która jutro lub pojutrze może zdarzyć się w "mojej" miejscowości lub dzielnicy. To fakt, wobec którego nie można pozostać obojętnym, trzeba opowiedzieć się po jednej ze stron (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

Gdyby to od Ciebie zależało, to czy wyraziłbyś zgodę na to, aby:	Wskazania respondentów		
	zgodził- bym się	byłbym przeciwny	trudno powiedzieć
- w Twojej miejscowości, dzielnicy zamieszkały osoby chore na AIDS	53	16	31
- w Twojej miejscowości, dzielnicy urządzono przychodnię dla chorych na AIDS	62	15	22
- w Twoim bliskim sąsiedztwie mieszkała osoba zarażona AIDS	55	15	29
- uczył się z Tobą ktoś zarażony AIDS	53	18	28

Respondenci wyraźnie chętniej zgodziliby się na zorganizowanie w sąsiedztwie ich domu przychodni dla chorych na AIDS, niż na trzy pozostałe formy kontaktu z chorymi. Może to wynikać z faktu, że w okresie poprzedzającym sondaż głośna była sprawa takiej właśnie przychodni, przeciwko której gwałtownie protestowali mieszkańcy okolicznych domów. Ponadto być może zorganizowanie przychodni w sąsiedztwie domu nie wiąże się w odczuciu badanych z tak bezpośrednim kontaktem, jak spotkanie osób chorych w codziennych sytuacjach - wówczas, gdy mieszkają i przebywają stale blisko nas.

W wypowiedziach badanej młodzieży zwraca uwagę wysoki procent wskazań "trudno powiedzieć". Oczywiście, wiele osób może nie mieć zdania na ten temat, nie zastanawiać się nad tym. Przypomnijmy jednak: 80% tej młodzieży uznało AIDS za zagrożenie nr 1 we współczesnym świecie. Ponadto AIDS, podobnie jak narkomania, jest problemem, który dotyczy raczej osób w młodym wieku. Musi więc dziwić ponad trzydziestoprocentowa grupa osób, które nie wiedzą, jak zachowałyby się wobec sąsiedztwa ludzi zarażonych, zwłaszcza w zestawieniu z jedenastoprocentową grupą niezdecydowanych w kwestii kary śmierci oraz pięcioprocentową - w kwestii aborcji.

Pytanie: "Czy zgodziłbyś się, aby w Twojej miejscowości lub dzielnicy zamieszkały osoby chore na AIDS?" z całą pewnością nie brzmiało abstrakcyjnie. Postawiło ono respondentów wobec sytuacji bardzo konkretnej, którą bez trudu mogli sobie wyobrazić. Protest mieszkańców Józefowa przeciw zlokalizowaniu tam domu dla dzieci zarażonych wirusem HIV był przecież sprawą bardzo głośną,

wielokrotnie poruszaną w audycjach telewizyjnych. Odpowiedź "trudno powiedzieć" należałoby zatem rozumieć raczej jako unik, ucieczkę przed dylematem pomiędzy szacunkiem dla norm etycznych a koniecznością praktycznego ich realizowania.

Stosunek do norm obyczajowych

Odpowiedzi młodzieży dotyczące rozmaitych kwestii obyczajowych i moralnych w interesujący sposób różnicują postawy badanych. O istniejących kontrowersjach w poszczególnych kwestiach świadczy rozproszenie opinii z wyraźną przewagą odpowiedzi "raczej tak" lub "raczej nie".

Najmniej wątpliwości budzi powszechna dostępność środków antykoncepcyjnych: ponad 80% badanych uważa ją za wskazaną. W poglądach na temat seksu dominuje liberalizm: młodzież raczej akceptuje podejmowanie współżycia seksualnego przed ślubem oraz przed ukończeniem 18 roku życia. Większość uważa przy tym, że nauczanie o życiu seksualnym powinno odbywać się w szkole. Kontrowersje budzi kwestia homoseksualizmu: niemal tyle samo respondentów skłonnych jest go akceptować, co odrzucać. Uderza fakt, iż ponad połowa badanej młodzieży dopuszcza eutanazję (tab. 4).

Tabela 4

w procentach

Czy zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami:	Wskazania respondentów:				
	1	2	3	4	5
- uzyskanie rozwodu powinno być trudniejsze niż jest obecnie	13	15	40	19	12
- w przypadku nieuleczalnych chorób prawo powinno zezwalać lekarzom na bezbolesne przerwanie życia pacjenta, jeżeli tego pacjent zażąda	19	33	17	19	12
- nauczanie o życiu seksualnym nie powinno odbywać się w szkole	16	16	20	35	13
- niewłaściwe jest, że kobieta i mężczyzna mają stosunki seksualne przed ślubem	9	14	32	31	13
- osoby poniżej 18 lat nie powinny prowadzić życia seksualnego	14	20	25	23	17
- stosunki seksualne między dwiema osobami tej samej płci są godne pojęcia	22	19	23	18	17
- czasami jest konieczne, by porządnym laniem przywołać dziecko do porządku	14	34	27	14	9
- środki antykoncepcyjne powinny być powszechnie dostępne	56	27	5	4	7
- cenzura obyczajowa filmów i czasopism jest niezbędna, jeżeli chce się utrzymać moralność społeczeństwa	14	26	21	17	20

1 - zdecydowanie tak, 2 - raczej tak, 3 - raczej nie, 4 - zdecydowanie nie, 5 - trudno powiedzieć

W zestawieniu z liberalizmem w sprawach seksu zwraca uwagę konserwatyzm, wyrażający się dość wyraźną akceptacją cenzury obyczajowej oraz stosowaniem kar cielesnych w wychowaniu dzieci.

Wpływ cech socjodemograficznych na poglądy w kwestiach moralnych i obyczajowych dobrze ilustruje przykład stosunku do rozwodów (tab. 4a aneksu). Konserwatyzm dominuje w środowiskach wiejskich, w rodzinach o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia oraz wśród ludzi, w których życiu religia odgrywa dużą rolę.

Negatywna postawa wobec aborcji łączy się najsilniej z odrzuceniem: eutanazji, rozwodów, rozpoczynania przed ślubem współżycia seksualnego oraz powszechnej dostępności środków antykoncepcyjnych.

Najbardziej konsekwentny rygoryzm etyczny dotyczy obszaru obowiązywania chrześcijańskiej dyrektywy "nie zabijaj" oraz spraw, na które Kościół w swym nauczaniu zwraca szczególną uwagę. Istotnie, analiza ujawniła, że nieprzypadkowy jest związek pomiędzy chodzeniem do kościoła a opiniami w kwestiach obyczajowych. Potwierdziła się także współzależność pomiędzy skłonnością do przyjmowania postaw liberalnych lub rygorystycznych a środowiskiem, z którego respondent się wywodzi, mierzonym takimi wskaźnikami, jak: wykształcenie ojca, miejsce zamieszkania (miasto - wieś), typ szkoły, którą wybrał ankietowany (liceum - technikum - szkoła zawodowa). Z pewnymi wyjątkami (np. stosunek do rozwodów) postawy mniej liberalne zdają się utrzymywać środowiska wiejskie oraz rodziny o stosunkowo niskim statusie materialnym.

Pytanie, czy respondent pali papierosy oraz czy w ciągu ostatniego miesiąca pił alkohol, w zasadzie nie wiąże się z wyborem moralnym. Jak się zdaje, dziś młodzież jest skłonna w stosunkowo

niewielkim stopniu oceniać te zachowania w kategoriach dobra i zła. Palenie i picie jest jednakże elementem obyczaju (czy też raczej: obyczajów) i w tym sensie nas interesuje. Nie przesądzając kwestii, w jakiej mierze zachowania te wiążą się z wyznawanym systemem wartości, pytamy jedynie o to, w jakich grupach są one bardziej, a w jakich mniej rozpowszechnione (tab. 5 i 6).

Tabela 5

w procentach

Czy palisz papierosy?	Wskazania respondentów
Tak, regularnie	23
Tak, ale tylko w wyjątkowych sytuacjach	18
Nie	59

Tabela 6

w procentach

Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłeś:	Wskazania respondentów			
	tak			nie
	1 raz	więcej razy	nie wiem, ile razy	
- piwo	8	28	13	47
- wino	16	15	7	58
- wódkę	10	12	6	69

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ nie uwzględniono braku odpowiedzi.

Rozkład odpowiedzi według cech socjodemograficznych (tab. 5-8 aneksu) pozwala wyróżnić trzy następujące czynniki:

- ♦ płeć - dziewczęta znacznie rzadziej niż chłopcy palą papierosy i piją alkohol,

- ♦ typ szkoły - częściej piją i palą uczniowie szkół zasadniczych oraz techników, rzadziej - liceów ogólnokształcących i zawodowych,
- ♦ udział w praktykach religijnych - palenie i picie jest mniej rozpowszechnione wśród osób, które chodzą do kościoła raz w tygodniu lub częściej.

Rzecz ciekawa - picie wina stanowi wyjątek. Udział w praktykach religijnych nie różnicuje tu odpowiedzi, jeśli zaś chodzi o płeć i typ szkoły, to różnice są podobne do opisanych wyżej, lecz proporcje odpowiedzi w poszczególnych grupach - dokładnie odwrotne: wino piją częściej dziewczęta oraz uczniowie liceów. Obserwacja ta nie dostarcza jeszcze podstaw do daleko idących wniosków, jest to jednak fakt godny odnotowania.

*

*

*

Jakkolwiek wśród młodzieży utrzymuje się tendencja do bardziej rygorystycznego traktowania norm moralnych niż wśród dorosłych - to i w tej grupie istnieją pewne zróżnicowania, związane głównie z uczestnictwem w praktykach religijnych oraz wynikające z uwarunkowań środowiskowych.

Wyraźnie daje się zaobserwować wpływ Kościoła na postawę wobec seksu, przerywania ciąży oraz życia rodzinnego. Jednakże wypowiadając się na temat kary śmierci, większość młodzieży - podobnie jak większość Polaków - opowiada się za jej utrzymaniem, a więc przeciw religijnej dyrektywie "nie zabijaj".

Analiza czynnikowa wykazała istnienie pewnych sposobów myślenia i postaw powiązanych ze sobą w różnym stopniu. Oto one:

1. Akceptacja nauczania religii w szkołach - potępienie powszechnej dostępności środków antykoncepcyjnych - potępienie aborcji - akceptacja poglądu, że uzyskanie rozvodu powinno być trudniejsze niż jest obecnie.

Nie sposób w tym zespole opinii nie dostrzec roli wartości chrześcijańskich i postaw, szczególnie silnie propagowanych przez Kościół. We wszystkich tych kwestiach Kościół katolicki zajmuje jednoznaczne stanowisko.

2. Akceptacja kary śmierci i eutanazji oraz słabiej: akceptacja aborcji oraz poglądu, iż nauczanie o życiu seksualnym nie powinno odbywać się w szkole.

Zestawienie kary śmierci, eutanazji i aborcji skłania do interpretacji, iż mamy tu do czynienia z postawami alternatywnymi wobec etyki chrześcijańskiej wyrażonej przez dekalogiczną dyrektywę "nie zabijaj". Dziwi jednak pojawienie się w tej grupie sprzeciwu wobec nauczania w szkole o życiu seksualnym. Może więc działa tu również inna zasada, że eutanazja, aborcja i edukacja seksualna należą do sfery prywatności i nie powinny być przedmiotem kompetencji państwa.

3. Akceptacja kar cielesnych w wychowaniu dzieci zdaje się poglądem w znacznej mierze autonomicznym, nie należącym do obszaru, którego dotyczyła analiza. Stosunkowo najbliższa mu jest opinia, akceptująca cenzurę obyczajową oraz postulująca większe niż obecnie ograniczenia w orzekaniu rozwodów.

Wszystkie te opinie stanowią, jak się zdaje, przejaw myślenia konserwatywnego czy tradycjonalistycznego: nie podlegająca ograniczeniom władza rodziców nad dziećmi, ochrona rodziny przed demoralizującym wpływem z zewnątrz oraz instytucjonalna ochrona nierozzerwalności małżeństwa przed tendencjami liberalnymi, upowszechniającymi się w społeczeństwie.

ANEKS

Tabela 1. Jaki jest Twój stosunek do kary śmierci ? Czy jesteś za zniesieniem czy też za utrzymaniem kary śmierci ?

1. Zdecydowanie za utrzymaniem kary śmierci 2. Raczej za utrzymaniem kary śmierci
3. Raczej za zniesieniem kary śmierci 4. Zdecydowanie za zniesieniem kary śmierci (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	29	30	17	13	11	1284
Płeć						
Mężczyźni	34	27	15	13	10	698
Kobiety	24	32	18	13	13	585
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	23	23	22	23	9	226
Technikum	27	29	17	15	12	324
Liceum zawodowe	24	35	20	11	11	245
Zasadnicza szkoła zawod.	37	30	12	8	12	487
Miejsce zamieszkania						
Wieś	28	29	16	15	12	499
Miasto do 20 tys.	29	31	18	12	11	217
od 21 do 100 tys.	30	30	18	11	11	284
od 101 do 500 tys.	31	31	15	12	12	130
501 tys.i więcej mieszk.	34	28	17	12	10	146
Region						
Północny	28	38	12	13	10	156
Zachodni	36	29	16	13	6	118
Środkowozachodni	33	32	16	7	11	87
Środkowy	27	35	18	7	13	245
Wschodni	26	29	16	17	12	234
Południowo-wschodni	24	27	21	18	10	245
Południowo-zachodni	38	20	15	12	15	199
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	28	32	18	12	9	233
Zasadnicze zawodowe	31	32	14	11	12	524
Średnie	26	31	16	14	13	302
Pomaturalne	39	13	26	11	11	38
Wyższe	26	21	24	22	8	164
Wykształcenie matki						
Podstawowe	27	34	17	11	12	277
Zasadnicze zawodowe	32	30	13	13	11	360
Średnie	26	29	20	12	12	378
Pomaturalne	34	29	13	16	9	103
Wyższe	29	22	20	18	10	147
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	24	24	25	18	8	119
Poz. pracownicy umysłowi	23	29	15	21	11	131
Pracownicy fiz.- umysł.	30	37	14	9	10	79
Robotnicy wykwalifikowani	31	31	16	10	12	475
Robotnicy niewykwalifik.	32	33	11	10	13	99
Rolnicy	30	28	18	16	9	166
Prywatni przedsiębiorcy	35	25	17	9	14	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	27	32	18	12	12	612
Zakład prywatny	35	27	15	12	12	179
Gospodarstwo rolne	28	28	20	14	10	155
Brak stałego msc. pracy	32	28	14	15	11	326
Ocena własnych war. mater.						
Złe	28	31	16	12	13	444
Średnie	29	29	18	13	11	617
Dobre	33	27	14	15	11	217
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	18	22	20	27	13	149
Raz w tygodniu	29	31	17	12	12	781
Kilka razy w roku	35	31	14	10	10	248
W ogóle nie uczestniczy	39	29	16	9	8	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	20	23	21	22	14	127
Zły kierunek	35	29	15	12	9	743
Trudno powiedzieć	22	33	19	11	15	413

Tabela 2. Czy, Twoim zdaniem, przerywanie ciąży powinno być: 1. dozwolone bez żadnych ograniczeń, 2. dozwolone, ale z pewnymi ograniczeniami, 3. zakazane, ale z pewnymi wyjątkami, 4. całkowicie zakazane (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	21	31	31	13	5	1283
Płeć						
Mężczyźni	24	34	25	11	6	697
Kobiety	17	26	37	16	3	585
Typ szkoły						
Licium ogólnokształcące	21	33	31	11	5	226
Technikum	24	31	28	10	7	323
Licium zawodowe	18	28	35	18	2	245
Zasadnicza szkoła zawod.	20	31	30	15	5	487
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	26	37	20	5	498
Miasto do 20 tys.	25	32	28	9	6	217
od 21 do 100 tys.	25	33	26	11	5	285
od 101 do 500 tys.	23	35	30	9	2	129
501 tys. i więcej mieszk.	33	36	23	4	5	146
Region						
Północny	18	33	28	17	4	156
Zachodni	26	38	25	9	2	118
Środkowo-zachodni	29	36	24	3	7	86
Środkowy	27	32	31	7	4	244
Wschodni	18	31	34	10	6	233
Południowo-wschodni	12	21	34	26	7	246
Południowo-zachodni	21	30	30	13	4	200
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	18	24	36	16	6	234
Zasadnicze zawodowe	19	31	31	14	5	523
Średnie	23	34	26	14	3	301
Pomaturalne	26	26	34	11	3	38
Wyższe	28	30	30	7	6	163
Wykształcenie matki						
Podstawowe	18	28	32	15	7	278
Zasadnicze zawodowe	19	31	32	15	4	360
Średnie	21	29	31	15	4	375
Pomaturalne	33	35	23	4	5	103
Wyższe	24	32	30	9	5	147
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	28	21	34	11	7	119
Poz. pracownicy umysłowi	20	38	25	12	5	130
Pracownicy fiz.- umysł.	22	45	21	12	1	78
Robotnicy wykwalifikowani	20	28	32	16	5	475
Robotnicy niewykwalifik.	24	22	35	14	4	99
Rolnicy	14	33	33	16	5	166
Prywatni przedsiębiorcy	26	36	26	4	7	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	21	30	31	14	5	611
Zakład prywatny	26	33	23	13	5	178
Gospodarstwo rolne	14	29	38	14	5	155
Brak stałego msc. pracy	21	31	31	12	5	326
Ocena własnych war. mater.						
Złe	20	32	30	14	4	445
Średnie	19	29	32	15	6	617
Dobre	28	33	26	9	4	215
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	8	18	41	30	3	148
Raz w tygodniu	15	29	35	14	5	781
Kilka razy w roku	32	43	18	4	3	247
W ogóle nie uczestniczy	51	26	8	5	10	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	14	33	29	18	6	127
Zły kierunek	23	32	31	11	3	740
Trudno powiedzieć	18	27	31	17	8	415

Tabela 3. Czy Ty osobiście obawiasz się czy też nie obawiasz zarażenia się AIDS ?

1. Bardzo się obawiam 2. Raczej się obawiam 3. Raczej się nie obawiam
4. W ogóle się nie obawiam

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	12	33	37	12	6	1284
Płeć						
Mężczyźni	12	35	35	12	6	698
Kobiety	11	30	40	13	6	585
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	6	38	42	12	2	226
Technikum	10	31	39	14	7	323
Liceum zawodowe	11	29	41	13	7	245
Zasadnicza szkoła zawod.	16	33	32	11	7	488
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	32	35	11	7	500
Miasto do 20 tys.	12	31	37	14	6	217
od 21 do 100 tys.	11	34	39	13	4	283
od 101 do 500 tys.	8	38	38	13	3	130
501 tys.i więcej mieszk.	11	32	39	12	7	146
Region						
Północny	15	33	35	10	6	156
Zachodni	14	40	32	10	3	118
Środkowozachodni	17	31	39	7	6	87
Środkowy	15	27	37	13	9	245
Wschodni	7	31	41	16	5	234
Południowo-wschodni	8	35	39	11	7	246
Południowo-zachodni	11	35	35	14	5	198
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	14	34	33	14	6	234
Zasadnicze zawodowe	12	32	39	10	7	524
Średnie	10	34	37	13	6	301
Pomaturalne	11	32	39	16	3	38
Wyższe	9	32	40	16	4	164
Wykształcenie matki						
Podstawowe	12	32	34	15	7	278
Zasadnicze zawodowe	11	31	41	11	6	360
Średnie	10	37	36	11	6	378
Pomaturalne	9	26	46	14	6	103
Wyższe	14	36	34	12	4	146
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	8	30	45	13	4	119
Poz. pracownicy umysłowi	8	37	40	12	3	130
Pracownicy fiz.- umysł.	11	34	28	16	10	79
Robotnicy wykwalifikowani	13	32	41	9	5	476
Robotnicy niewykwalifik.	12	36	30	13	8	99
Rolnicy	11	33	32	17	7	166
Prywatni przedsiębiorcy	14	38	33	10	4	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	10	34	37	12	7	612
Zakład prywatny	15	32	35	14	4	179
Gospodarstwo rolne	12	32	34	17	6	155
Brak stałego msc. pracy	14	31	40	10	5	326
Ocena własnych war. mater.						
Złe	13	33	36	11	7	445
Średnie	10	34	38	13	6	616
Dobre	13	29	39	15	5	217
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	12	28	36	17	7	148
Raz w tygodniu	12	33	38	10	6	782
Kilka razy w roku	10	34	38	13	6	248
W ogóle nie uczestniczy	13	32	33	19	4	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	10	34	43	7	6	127
Zły kierunek	12	34	36	13	5	742
Trudno powiedzieć	11	31	38	12	8	414

Tabela 4a. Czy zgadzasz się z opinią, że uzyskanie rozvodu powinno być trudniejsze niż jest obecnie? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	13	15	40	20	12	1279
Płeć						
Mężczyźni	13	15	39	20	12	697
Kobiety	13	15	40	19	13	582
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	13	13	36	27	11	224
Technikum	12	16	41	17	13	322
Liceum zawodowe	15	17	41	15	12	246
Zasadnicza szkoła zawod.	13	15	40	20	12	486
Miejsce zamieszkania						
Wieś	18	18	37	13	14	499
Miasto do 20 tys.	15	12	42	22	9	215
od 21 do 100 tys.	8	14	43	23	13	284
od 101 do 500 tys.	10	16	41	23	10	130
501 tys.i więcej mieszk.	8	12	37	30	12	145
Region						
Północny	8	8	50	21	12	154
Zachodni	15	16	38	21	9	118
Środkowozachodni	13	16	37	23	10	86
Środkowy	10	15	42	20	13	244
Wschodni	15	16	39	16	13	233
Południowo-wschodni	19	18	37	15	12	245
Południowo-zachodni	11	16	36	24	14	199
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	20	17	36	15	12	233
Zasadnicze zawodowe	12	13	42	19	13	522
Średnie	14	17	38	22	10	302
Pomaturalne	8	18	39	21	13	38
Wyższe	7	15	43	23	12	162
Wykształcenie matki						
Podstawowe	17	17	41	12	13	277
Zasadnicze zawodowe	13	12	39	23	13	359
Średnie	13	17	39	19	12	376
Pomaturalne	9	15	38	26	13	104
Wyższe	10	12	44	24	9	145
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	8	17	39	22	14	118
Poz. pracownicy umysłowi	7	13	40	24	15	131
Pracownicy fiz.- umysł.	9	14	42	22	14	79
Robotnicy wykwalifikowani	14	15	40	20	11	475
Robotnicy niewykwalifik.	11	17	34	20	17	99
Rolnicy	21	18	38	12	12	165
Prywatni przedsiębiorcy	13	10	48	19	10	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	11	16	41	20	12	611
Zakład prywatny	16	13	34	26	10	178
Gospodarstwo rolne	19	17	39	12	14	155
Brak stałego msc. pracy	13	14	40	20	13	325
Ocena własnych war. mater.						
Złe	15	14	38	21	12	440
Średnie	12	16	41	19	13	616
Dobre	15	16	42	18	9	218
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	27	18	28	11	16	148
Raz w tygodniu	13	17	40	17	12	777
Kilka razy w roku	8	8	46	26	13	248
W ogóle nie uczestniczy	6	13	39	35	7	100
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	14	19	33	21	13	127
Zły kierunek	13	14	41	21	11	737
Trudno powiedzieć	14	16	40	16	14	414

Tabela 4b. Czy zgadzasz się z opinią, że w przypadku nieuleczalnych chorób prawo powinno zezwalać lekarzom na bezbolesne przerwanie życia pacjenta, jeżeli zażąda tego pacjent? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	19	33	17	19	12	1280
Płeć						
Mężczyźni	22	33	16	17	11	698
Kobiety	15	34	17	21	14	582
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	19	35	13	22	11	226
Technikum	20	34	15	21	10	323
Liceum zawodowe	15	27	23	20	15	245
Zasadnicza szkoła zawod.	20	35	16	15	13	485
Miejsce zamieszkania						
Wieś	13	31	19	23	15	496
Miasto do 20 tys.	21	37	15	18	9	216
od 21 do 100 tys.	19	33	18	19	11	285
od 101 do 500 tys.	25	28	18	14	15	130
501 tys. i więcej mieszk.	27	42	9	12	10	146
Region						
Północny	19	34	17	14	16	153
Zachodni	21	38	14	18	9	118
Środkowozachodni	22	36	15	19	8	86
Środkowy	20	36	15	14	16	244
Wschodni	18	36	18	19	9	233
Południowo-wschodni	13	27	20	27	13	246
Południowo-zachodni	21	29	16	19	13	200
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	14	30	19	23	15	232
Zasadnicze zawodowe	17	31	19	19	14	521
Średnie	20	37	15	17	10	303
Pomaturalne	11	42	16	18	13	38
Wyższe	27	35	10	19	10	164
Wykształcenie matki						
Podstawowe	15	31	17	22	16	277
Zasadnicze zawodowe	17	31	19	21	12	357
Średnie	18	36	16	18	12	377
Pomaturalne	23	37	13	15	13	104
Wyższe	28	36	13	14	10	147
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	26	29	13	23	9	119
Poz. pracownicy umysłowi	14	47	11	17	11	131
Pracownicy fiz.- umysł.	23	33	13	18	14	79
Robotnicy wykwalifikowani	18	35	17	19	11	474
Robotnicy niewykwalifik.	11	35	22	19	12	99
Rolnicy	14	25	18	26	16	165
Prywatni przedsiębiorcy	26	33	19	7	14	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	18	33	17	20	12	610
Zakład prywatny	26	35	15	13	10	178
Gospodarstwo rolne	13	28	17	24	18	154
Brak stałego msc. pracy	18	36	17	17	11	326
Ocena własnych war. mater.						
Złe	19	33	18	19	12	441
Średnie	16	33	17	20	14	616
Dobre	25	36	14	15	10	218
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	13	17	20	41	9	149
Raz w tygodniu	15	35	18	19	13	776
Kilka razy w roku	25	37	15	11	12	248
W ogóle nie uczestniczy	38	35	7	9	12	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	17	35	17	20	11	127
Zły kierunek	20	34	16	19	11	739
Trudno powiedzieć	16	31	19	19	15	413

Tabela 4c. Czy zgadzasz się z opinią, że nauczanie o życiu seksualnym nie powinno odbywać się w szkole? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	16	16	20	35	13	1278
Płeć						
Mężczyźni	17	14	20	37	12	695
Kobiety	15	17	19	34	14	583
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	13	9	22	45	12	225
Technikum	15	12	18	46	10	319
Liceum zawodowe	15	15	20	35	14	246
Zasadnicza szkoła zawod.	19	22	20	24	15	487
Miejsce zamieszkania						
Wieś	16	20	21	28	15	499
Miasto do 20 tys.	16	13	17	42	12	214
od 21 do 100 tys.	15	13	19	43	10	284
od 101 do 500 tys.	20	20	20	29	13	128
501 tys.i więcej mieszk.	16	8	23	42	11	146
Region						
Północny	19	19	17	33	12	154
Zachodni	12	14	17	50	8	117
Środkowozachodni	26	18	21	32	4	85
Środkowy	11	15	24	36	14	245
Wschodni	16	11	22	38	14	231
Południowo-wschodni	18	19	17	30	16	246
Południowo-zachodni	18	16	18	33	14	200
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	12	21	22	28	17	234
Zasadnicze zawodowe	20	19	18	30	13	522
Średnie	16	9	20	43	12	300
Pomaturalne	13	11	21	45	11	38
Wyższe	15	12	20	45	7	162
Wykształcenie matki						
Podstawowe	15	17	21	31	16	278
Zasadnicze zawodowe	18	19	19	30	15	358
Średnie	17	13	20	39	12	374
Pomaturalne	16	13	20	39	11	104
Wyższe	16	14	16	47	7	146
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	11	11	21	47	10	119
Poz. pracownicy umysłowi	16	13	17	47	7	130
Pracownicy fiz.- umysł.	20	14	23	33	10	79
Robotnicy wykwalifikowani	19	16	20	31	13	474
Robotnicy niewykwalifik.	11	19	22	40	7	98
Rolnicy	15	19	24	25	16	165
Prywatni przedsiębiorcy	19	12	19	29	21	68
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	14	16	19	38	13	609
Zakład prywatny	18	12	19	36	15	177
Gospodarstwo rolne	14	20	27	23	16	154
Brak stałego msc. pracy	20	14	18	36	11	326
Ocena własnych war. mater.						
Złe	17	18	18	35	11	440
Średnie	15	15	20	34	16	617
Dobre	19	14	19	40	7	216
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	12	24	23	25	15	147
Raz w tygodniu	17	16	20	35	12	776
Kilka razy w roku	17	11	19	38	15	248
W ogóle nie uczestniczy	19	11	11	50	10	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	16	9	28	38	10	126
Zły kierunek	19	17	18	36	10	737
Trudno powiedzieć	12	16	20	34	19	414

Tabela 4d. Czy zgadzasz się z opinią, że niewłaściwe jest utrzymywanie stosunków seksualnych przed ślubem? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	9	14	32	32	13	1280
Płeć						
Mężczyźni	8	12	33	35	12	697
Kobiety	10	16	31	28	14	583
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	8	13	28	38	14	225
Technikum	7	10	30	40	12	323
Liceum zawodowe	10	16	37	25	11	246
Zasadnicza szkoła zawod.	10	17	33	26	14	485
Miejsce zamieszkania						
Wieś	11	18	37	19	15	500
Miasto do 20 tys.	6	15	31	36	13	216
od 21 do 100 tys.	10	11	31	38	10	283
od 101 do 500 tys.	8	12	25	42	13	129
501 tys. i więcej mieszk.	5	8	25	49	14	146
Region						
Północny	5	13	31	39	12	154
Zachodni	5	18	27	44	6	118
Środkowozachodni	12	5	31	43	9	86
Środkowy	7	12	33	31	17	244
Wschodni	11	13	38	26	12	233
Południowo-wschodni	13	22	30	20	15	247
Południowo-zachodni	8	12	31	36	13	198
Wysztalcenie ojca						
Podstawowe	9	19	36	21	14	233
Zasadnicze zawodowe	8	17	37	26	13	520
Średnie	9	9	29	39	14	303
Pomaturalne	13	8	24	45	11	38
Wyższe	9	9	23	48	12	163
Wysztalcenie matki						
Podstawowe	10	16	32	28	14	277
Zasadnicze zawodowe	9	17	36	25	14	358
Średnie	9	14	33	31	13	377
Pomaturalne	8	7	29	48	9	104
Wyższe	7	11	23	46	14	145
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	6	8	24	47	15	119
Poz. pracownicy umysłowi	8	11	27	44	10	131
Pracownicy fiz.- umysł.	6	4	32	42	16	79
Robotnicy wykwalifikowani	10	19	35	25	11	474
Robotnicy niewykwalifik.	9	14	43	24	9	98
Rolnicy	13	18	32	23	14	166
Prywatni przedsiębiorcy	7	6	28	36	23	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	9	14	33	31	13	609
Zakład prywatny	5	12	29	40	13	178
Gospodarstwo rolne	11	19	34	21	16	155
Brak stałego msc. pracy	10	14	32	33	11	326
Ocena własnych war. mater.						
Złe	11	15	32	31	11	442
Średnie	8	15	32	30	15	616
Dobre	7	11	30	40	11	217
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	20	25	29	17	9	148
Raz w tygodniu	8	16	35	26	15	779
Kilka razy w roku	6	6	29	49	10	246
W ogóle nie uczestniczy	10	5	20	55	10	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	8	12	31	34	16	127
Zły kierunek	9	14	34	33	10	739
Trudno powiedzieć	8	16	29	29	17	413

Tabela 4e. Czy zgadzasz się z opinią, że osoby poniżej 18 lat nie powinny prowadzić życia seksualnego? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	14	20	25	23	17	1275
Płeć						
Mężczyźni	11	21	27	27	14	694
Kobiety	18	20	23	19	20	581
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	18	18	25	25	14	225
Technikum	13	18	25	27	17	321
Liceum zawodowe	16	23	24	23	14	243
Zasadnicza szkoła zawod.	13	21	26	20	20	485
Miejsce zamieszkania						
Wies	18	24	23	17	17	498
Miasto do 20 tys.	12	20	22	27	19	215
od 21 do 100 tys.	13	18	29	27	13	284
od 101 do 500 tys.	11	21	28	24	15	127
501 tys. i więcej mieszk.	9	13	27	30	21	145
Region						
Północny	7	19	25	29	20	153
Zachodni	10	24	30	31	5	118
Środkowozachodni	21	18	26	22	13	85
Środkowy	14	17	23	24	23	242
Wschodni	13	24	24	21	17	233
Południowo-wschodni	18	21	26	20	16	245
Południowo-zachodni	17	20	24	22	18	199
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	14	27	21	18	21	232
Zasadnicze zawodowe	15	22	26	19	18	520
Średnie	15	18	25	27	15	302
Pomaturalne	11	16	26	32	16	38
Wyższe	14	14	28	34	10	162
Wykształcenie matki						
Podstawowe	13	21	26	21	18	276
Zasadnicze zawodowe	16	22	24	20	18	357
Średnie	17	21	25	22	15	375
Pomaturalne	9	10	34	31	17	104
Wyższe	12	21	21	34	13	146
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	12	13	31	30	14	119
Poz. pracownicy umysłowi	16	20	28	26	10	131
Pracownicy fiz.- umysł.	13	9	25	29	25	77
Robotnicy wykwalifikowani	16	21	24	22	18	474
Robotnicy niewykwalifik.	7	36	28	18	11	98
Rolnicy	16	21	24	23	16	165
Prywatni przedsiębiorcy	12	22	22	17	28	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	15	21	26	22	16	608
Zakład prywatny	10	16	24	31	18	177
Gospodarstwo rolne	15	21	24	20	19	154
Brak stałego msc. pracy	14	21	24	23	17	324
Ocena własnych war. mater.						
Złe	17	24	25	21	13	440
Średnie	15	18	24	23	20	613
Dobre	10	19	28	28	15	217
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	26	26	17	14	17	147
Raz w tygodniu	15	21	27	19	18	776
Kilka razy w roku	7	17	27	35	14	245
W ogóle nie uczestniczy	13	17	18	41	12	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	15	17	28	25	15	126
Zły kierunek	15	22	24	24	15	736
Trudno powiedzieć	14	18	25	22	21	412

Tabela 4f. Czy zgadzasz się z opinią, że stosunki seksualne między dwiema osobami tej samej płci są godne potępienia? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	22	19	23	19	18	1274
Płeć						
Mężczyźni	24	20	23	18	15	692
Kobiety	19	19	22	20	20	582
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	14	20	24	24	18	224
Technikum	20	17	26	20	16	320
Liceum zawodowe	23	18	26	15	18	243
Zasadnicza szkoła zawod.	26	21	18	17	18	486
Miejsce zamieszkania						
Wieś	26	23	17	13	19	498
Miasto do 20 tys.	17	19	24	21	19	215
od 21 do 100 tys.	17	17	30	21	14	280
od 101 do 500 tys.	25	12	26	22	15	129
501 tys.i więcej mieszk.	21	15	23	23	18	146
Region						
Północny	19	20	17	23	22	153
Zachodni	18	23	31	19	8	118
Środkowozachodni	22	16	27	22	13	86
Środkowy	21	19	23	19	18	243
Wschodni	20	22	21	19	18	231
Południowo-wschodni	27	20	21	14	19	245
Południowo-zachodni	24	15	24	18	20	198
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	28	25	15	12	21	232
Zasadnicze zawodowe	23	20	21	18	18	519
Średnie	20	15	27	21	17	301
Pomaturalne	13	26	29	16	16	38
Wyższe	17	14	30	25	14	161
Wykształcenie matki						
Podstawowe	27	19	18	14	21	277
Zasadnicze zawodowe	23	19	23	16	19	357
Średnie	22	19	22	21	16	374
Pomaturalne	13	18	32	19	17	104
Wyższe	17	19	26	26	12	143
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	17	14	34	16	19	117
Poz. pracownicy umysłowi	21	14	29	19	17	130
Pracownicy fiz.- umysł.	27	14	15	22	22	78
Robotnicy wykwalifikowani	22	22	23	16	17	473
Robotnicy niewykwalifik.	25	18	21	20	15	99
Rolnicy	27	26	15	15	18	164
Prywatni przedsiębiorcy	25	14	16	25	20	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	23	17	23	18	19	605
Zakład prywatny	17	21	26	22	13	178
Gospodarstwo rolne	26	27	16	13	18	153
Brak stałego msc. pracy	21	19	22	20	17	326
Ocena własnych war. mater.						
Złe	23	22	23	17	16	441
Średnie	21	19	22	20	19	612
Dobre	24	15	25	19	17	216
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	35	26	17	8	14	146
Raz w tygodniu	20	19	23	17	20	775
Kilka razy w roku	22	18	24	24	12	246
W ogóle nie uczestniczy	20	11	24	31	15	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	22	13	25	22	17	126
Zły kierunek	23	20	23	20	14	736
Trudno powiedzieć	21	19	22	15	23	411

Tabela 4g. Czy zgadzasz się z opinią, że czasami jest konieczne, by porządnym laniem przywołać dziecko do porządku? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	15	35	27	14	9	1275
Płeć						
Mężczyźni	14	36	27	14	9	693
Kobiety	15	33	28	14	10	582
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	9	33	32	20	6	225
Technikum	17	38	25	13	7	320
Liceum zawodowe	18	32	27	15	9	245
Zasadnicza szkoła zawod.	14	34	27	12	13	484
Miejsce zamieszkania						
Wieś	15	35	27	14	9	499
Miasto do 20 tys.	15	30	28	16	11	216
od 21 do 100 tys.	15	38	27	11	10	282
od 101 do 500 tys.	15	38	21	16	10	128
501 tys.i więcej mieszk.	10	33	33	17	6	144
Region						
Północny	11	31	29	16	14	153
Zachodni	11	51	21	12	4	117
Środkowozachodni	12	35	33	16	5	86
Środkowy	15	30	27	18	10	245
Wschodni	15	34	32	11	8	232
Południowo-wschodni	18	31	27	14	9	246
Południowo-zachodni	15	38	21	13	13	196
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	12	33	25	15	14	230
Zasadnicze zawodowe	15	36	28	12	8	521
Średnie	16	33	27	15	8	302
Pomaturalne	5	34	29	16	16	38
Wyższe	15	33	28	17	7	161
Wykształcenie matki						
Podstawowe	16	29	24	17	14	275
Zasadnicze zawodowe	16	35	30	11	8	358
Średnie	13	39	27	13	7	376
Pomaturalne	7	34	25	22	13	104
Wyższe	20	33	29	12	7	143
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	17	30	28	16	9	117
Poz. pracownicy umysłowi	12	45	22	13	8	130
Pracownicy fiz.- umysł.	10	34	35	10	10	79
Robotnicy wykwalifikowani	17	32	28	15	7	475
Robotnicy niewykwalifik.	9	45	29	8	8	99
Rolnicy	9	33	33	16	9	165
Prywatni przedsiębiorcy	19	32	22	13	13	68
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	14	35	27	15	9	608
Zakład prywatny	20	35	23	16	6	176
Gospodarstwo rolne	8	34	32	17	9	154
Brak stałego msc. pracy	16	34	28	10	11	325
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	37	27	13	8	439
Średnie	15	34	27	14	10	615
Dobre	14	31	29	18	8	216
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	22	37	24	12	5	145
Raz w tygodniu	14	36	26	15	10	777
Kilka razy w roku	11	36	28	15	11	246
W ogóle nie uczestniczy	19	21	37	15	9	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	16	37	21	22	4	126
Zły kierunek	15	37	29	12	7	735
Trudno powiedzieć	14	30	26	15	15	413

Tabela 4h. Czy zgadzasz się z opinią, że środki antykoncepcyjne powinny być powszechnie dostępne?
1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	56	27	5	4	7	1278
Płeć						
Mężczyźni	62	24	5	3	5	695
Kobiety	49	31	6	6	8	583
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	58	31	3	3	5	226
Technikum	69	18	4	4	6	322
Liceum zawodowe	50	31	6	5	7	243
Zasadnicza szkoła zawod.	50	30	7	5	8	486
Miejsce zamieszkania						
Wieś	42	33	8	7	9	497
Miasto do 20 tys.	61	24	6	2	7	215
od 21 do 100 tys.	63	24	5	4	4	284
od 101 do 500 tys.	66	23	3	2	5	129
501 tys. i więcej mieszk.	73	22	1	1	3	146
Region						
Północny	55	32	4	5	5	155
Zachodni	68	24	3	3	3	116
Środkowozachodni	74	14	5	3	3	86
Środkowy	57	29	5	4	4	245
Wschodni	51	30	7	4	8	233
Południowo-wschodni	48	29	7	6	11	244
Południowo-zachodni	57	25	5	6	7	199
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	41	36	9	6	8	232
Zasadnicze zawodowe	54	29	5	5	7	521
Średnie	65	22	5	4	5	301
Pomaturalne	63	18	8	3	8	38
Wyższe	65	24	4	1	6	164
Wykształcenie matki						
Podstawowe	46	31	9	7	8	276
Zasadnicze zawodowe	53	28	7	4	8	358
Średnie	59	28	4	4	5	376
Pomaturalne	66	22	3	3	6	103
Wyższe	69	20	3	3	6	147
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	60	25	3	3	9	119
Poz. pracownicy umysłowi	68	22	2	3	5	131
Pracownicy fiz.- umysł.	63	16	8	6	6	79
Robotnicy wykwalifikowani	52	31	6	4	7	473
Robotnicy niewykwalifik.	53	31	8	4	4	99
Rolnicy	42	39	6	6	7	165
Prywatni przedsiębiorcy	72	12	3	3	10	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	56	28	5	3	8	610
Zakład prywatny	63	23	6	6	2	177
Gospodarstwo rolne	42	42	6	5	5	154
Brak stałego msc. pracy	59	23	5	6	7	325
Ocena własnych war. mater.						
Złe	57	26	5	5	7	440
Średnie	55	30	6	3	6	616
Dobre	60	23	4	6	7	217
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	35	31	8	14	11	148
Raz w tygodniu	52	31	6	4	7	777
Kilka razy w roku	71	20	3	2	3	247
W ogóle nie uczestniczy	84	8	3	0	5	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	58	27	6	4	6	127
Zły kierunek	57	28	5	4	5	737
Trudno powiedzieć	54	26	6	5	9	413

Tabela 4i. Czy zgadzasz się z opinią, że cenzura obyczajowa filmów i czasopism jest niezbędna, jeżeli chce się utrzymać moralność społeczeństwa? 1. Zdecydowanie tak 2. Raczej tak 3. Raczej nie 4. Zdecydowanie nie (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	14	27	21	18	20	1278
Płeć						
Mężczyźni	14	24	25	21	16	695
Kobiety	15	29	17	13	25	583
Typ szkoły						
Liceum ogólnokształcące	14	29	26	19	12	226
Technikum	13	26	22	25	15	320
Liceum zawodowe	15	30	18	16	21	244
Zasadnicza szkoła zawod.	15	24	20	13	27	487
Miejsce zamieszkania						
Wieś	15	28	19	14	24	498
Miasto do 20 tys.	13	28	18	22	19	215
od 21 do 100 tys.	15	28	25	16	15	285
od 101 do 500 tys.	19	19	20	22	20	128
501 tys.i więcej mieszk.	11	26	26	21	17	145
Region						
Północny	12	20	25	16	27	154
Zachodni	14	26	26	26	9	117
Środkowozachodni	13	22	27	19	20	86
Środkowy	12	30	19	14	25	244
Wschodni	15	28	20	20	18	233
Południowo-wschodni	18	30	20	16	16	245
Południowo-zachodni	16	24	19	17	24	199
Wykształcenie ojca						
Podstawowe	14	31	15	16	24	232
Zasadnicze zawodowe	15	26	21	14	23	520
Średnie	12	26	24	19	18	303
Pomaturalne	18	11	24	24	24	38
Wyższe	15	25	24	27	9	162
Wykształcenie matki						
Podstawowe	14	29	18	16	23	276
Zasadnicze zawodowe	13	26	20	19	22	358
Średnie	16	26	22	15	21	376
Pomaturalne	5	23	33	19	20	104
Wyższe	19	26	22	23	10	145
Grupa społ.- zawodowa ojca						
Kadra kier., inteligencja	16	21	24	26	14	117
Poz. pracownicy umysłowi	10	27	25	21	17	131
Pracownicy fiz.- umysł.	15	29	23	15	18	79
Robotnicy wykwalifikowani	16	28	20	16	20	474
Robotnicy niewykwalifik.	9	24	22	20	24	99
Rolnicy	15	33	20	12	21	165
Prywatni przedsiębiorcy	25	28	13	12	23	69
Miejsce pracy ojca						
Zakład państwowy/spółdz.	15	25	21	18	20	612
Zakład prywatny	12	29	21	20	18	177
Gospodarstwo rolne	14	31	20	12	24	154
Brak stałego msc. pracy	15	26	22	18	19	324
Ocena własnych war. mater.						
Złe	16	24	23	17	20	440
Średnie	14	29	19	18	20	616
Dobre	15	24	22	19	20	217
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	28	26	19	11	15	149
Raz w tygodniu	13	28	20	16	23	776
Kilka razy w roku	12	23	26	20	19	247
W ogóle nie uczestniczy	14	23	21	31	11	100
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	13	27	25	20	15	127
Zły kierunek	15	28	21	18	19	737
Trudno powiedzieć	15	24	21	15	25	413

Tabela 5. Czy palisz papierosy?

(%)

	Tak, regularnie	Tak - czasami	Nie	LICZBA OSOB
Ogółem	23	18	59	1284
Płeć				
Mężczyźni	32	15	53	699
Kobiety	12	21	66	584
Typ szkoły				
Liceum ogólnokształcące	12	18	69	225
Technikum	27	16	57	324
Liceum zawodowe	17	16	67	246
Zasadnicza szkoła zawod.	29	20	51	487
Miejsce zamieszkania				
Wieś	19	20	61	500
Miasto do 20 tys.	26	19	55	216
od 21 do 100 tys.	23	17	60	284
od 101 do 500 tys.	35	13	52	130
501 tys.i więcej mieszk.	27	15	58	146
Region				
Północny	23	26	51	155
Zachodni	26	13	61	118
Środkowozachodni	26	24	49	87
Środkowy	23	17	60	245
Wschodni	23	18	59	234
Południowo-wschodni	21	15	64	246
Południowo-zachodni	24	16	60	199
Wykształcenie ojca				
Podstawowe	18	18	65	234
Zasadnicze zawodowe	24	20	56	523
Średnie	26	16	58	303
Pomaturalne	21	13	66	38
Wyższe	26	17	56	163
Wykształcenie matki				
Podstawowe	24	20	56	278
Zasadnicze zawodowe	23	18	59	360
Średnie	21	16	63	376
Pomaturalne	31	17	52	104
Wyższe	25	17	58	147
Grupa społ.- zawodowa ojca				
Kadra kier., inteligencja	29	12	59	118
Poz. pracownicy umysłowi	21	18	61	131
Pracownicy fiz.- umysł.	37	15	48	79
Robotnicy wykwalifikowani	23	19	58	477
Robotnicy niewykwalifik.	25	21	54	99
Rolnicy	16	19	66	166
Prywatni przedsiębiorcy	25	19	57	69
Miejsce pracy ojca				
Zakład państwowy/spółdz.	24	18	58	613
Zakład prywatny	25	19	56	178
Gospodarstwo rolne	16	18	66	155
Brak stałego msc. pracy	25	17	58	326
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	16	60	444
Średnie	20	19	61	616
Dobre	29	19	51	218
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	11	15	74	148
Raz w tygodniu	19	20	61	781
Kilka razy w roku	36	17	47	248
W ogóle nie uczestniczy	43	9	49	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	28	17	55	127
Zły kierunek	24	19	57	742
Trudno powiedzieć	21	16	63	414

Tabela 6. Czy w ciągu ostatniego miesiąca piliś piwo? (%)

	Tak	Nie	LICZBA OSOB
Ogółem	52	48	1252
Płeć			
Mężczyźni	71	29	688
Kobiety	27	73	563
Typ szkoły			
Liceum ogólnokształcące	37	63	218
Technikum	66	34	317
Liceum zawodowe	35	65	235
Zasadnicza szkoła zawod.	56	44	480
Miejsce zamieszkania			
Wieś	45	55	483
Miasto do 20 tys.	55	45	213
od 21 do 100 tys.	54	46	276
od 101 do 500 tys.	59	41	128
501 tys. i więcej mieszk.	60	40	144
Region			
Północny	39	61	155
Zachodni	66	34	117
Środkowo-zachodni	73	27	84
Środkowy	49	51	236
Wschodni	58	42	227
Południowo-wschodni	38	62	239
Południowo-zachodni	57	43	194
Wysztalcenie ojca			
Podstawowe	47	53	227
Zasadnicze zawodowe	50	50	512
Średnie	55	45	295
Pomaturalne	56	44	36
Wyższe	54	46	160
Wysztalcenie matki			
Podstawowe	50	50	270
Zasadnicze zawodowe	52	48	350
Średnie	48	52	371
Pomaturalne	60	40	99
Wyższe	55	45	143
Grupa społ.- zawodowa ojca			
Kadra kier., inteligencja	50	50	115
Poz. pracownicy umysłowi	56	44	127
Pracownicy fiz.- umysł.	67	33	79
Robotnicy wykwalifikowani	49	51	463
Robotnicy niewykwalifik.	59	41	95
Rolnicy	44	56	159
Prywatni przedsiębiorcy	51	49	68
Miejsce pracy ojca			
Zakład państwowy/spółdz.	50	50	600
Zakład prywatny	64	36	175
Gospodarstwo rolne	41	59	147
Brak stałego msc. pracy	52	48	319
Ocena własnych war. mater.			
Złe	48	52	432
Średnie	52	48	601
Dobre	57	43	213
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	33	67	147
Raz w tygodniu	49	51	753
Kilka razy w roku	63	37	246
W ogóle nie uczestniczy	73	27	100
Ocena kier. rozw. syt. w kraju			
Dobry kierunek	66	34	125
Zły kierunek	55	45	721
Trudno powiedzieć	42	58	405

Tabela 7. Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłeś wino? (%)

	Tak	Nie	LICZBA OSOB
Ogółem	40	60	1253
Płeć			
Mężczyźni	34	66	687
Kobiety	47	53	565
Typ szkoły			
Liceum ogólnokształcące	49	51	219
Technikum	38	62	318
Liceum zawodowe	43	57	235
Zasadnicza szkoła zawod.	35	65	479
Miejsce zamieszkania			
Wieś	41	59	485
Miasto do 20 tys.	40	60	210
od 21 do 100 tys.	42	58	277
od 101 do 500 tys.	35	65	128
501 tys.i więcej] mieszk.	37	63	145
Region			
Północny	32	68	155
Zachodni	42	58	118
Środkowozachodni	21	79	84
Środkowy	41	59	237
Wschodni	45	55	229
Południowo-wschodni	42	58	236
Południowo-zachodni	42	58	194
Wysztalcenie ojca			
Podstawowe	42	58	226
Zasadnicze zawodowe	42	58	515
Średnie	39	61	294
Pomaturalne	31	69	36
Wyższe	36	64	160
Wysztalcenie matki			
Podstawowe	38	62	268
Zasadnicze zawodowe	41	59	352
Średnie	43	57	369
Pomaturalne	35	65	101
Wyższe	39	61	144
Grupa społ.- zawodowa ojca			
Kadra kier., inteligencja	35	65	114
Poz. pracownicy umysłowi	38	62	128
Pracownicy fiz.- umysł.	36	64	78
Robotnicy wykwalifikowani	39	61	466
Robotnicy niewykwalifik.	45	55	95
Rolnicy	42	58	159
Prywatni przedsiębiorcy	46	54	67
Miejsce pracy ojca			
Zakład państwowy/spółdz.	39	61	600
Zakład prywatny	39	61	175
Gospodarstwo rolne	45	55	148
Brak stałego msc. pracy	40	60	319
Ocena własnych war. mater.			
Złe	43	57	430
Średnie	38	62	602
Dobre	38	62	215
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	35	65	147
Raz w tygodniu	41	59	756
Kilka razy w roku	42	58	245
W ogóle nie uczestniczy	37	63	99
Ocena kier.rozw.syt.w kraju			
Dobry kierunek	39	61	124
Zły kierunek	43	57	722
Trudno powiedzieć	34	66	406

Tabela 8 . Czy w ciągu ostatniego miesiąca piliś wódkę?
(%)

	Tak	Nie	LICZBA OSÓB
Ogółem	29	71	1253
Płeć			
Mężczyźni	39	61	687
Kobiety	16	84	565
Typ szkoły			
Liceum ogólnokształcące	23	77	218
Technikum	37	63	318
Liceum zawodowe	22	78	236
Zasadnicza szkoła zawod.	29	71	479
Miejsce zamieszkania			
Wieś	23	77	485
Miasto do 20 tys.	36	64	211
od 21 do 100 tys.	30	70	276
od 101 do 500 tys.	38	63	128
501 tys.i więcej mieszk.	25	75	145
Region			
Północny	25	75	155
Zachodni	33	67	117
Środkowozachodni	36	64	84
Środkowy	25	75	237
Wschodni	30	70	229
Południowo-wschodni	29	71	236
Południowo-zachodni	28	72	195
Wykształcenie ojca			
Podstawowe	27	73	226
Zasadnicze zawodowe	29	71	513
Średnie	27	73	295
Pomaturalne	31	69	36
Wyższe	32	68	161
Wykształcenie matki			
Podstawowe	26	74	269
Zasadnicze zawodowe	28	72	351
Średnie	28	72	371
Pomaturalne	35	65	99
Wyższe	33	67	144
Grupa społ.- zawodowa ojca			
Kadra kier., inteligencja	30	70	115
Poz. pracownicy umysłowi	33	67	128
Pracownicy fiz.- umysł.	33	67	78
Robotnicy wykwalifikowani	27	73	465
Robotnicy niewykwalifik.	34	66	95
Rolnicy	27	73	159
Prywatni przedsiębiorcy	27	73	67
Miejsce pracy ojca			
Zakład państwowy/spółdz.	29	71	600
Zakład prywatny	25	75	175
Gospodarstwo rolne	27	73	149
Brak stałego msc. pracy	30	70	318
Ocena własnych war. mater.			
Złe	29	71	429
Średnie	28	72	603
Dobre	29	71	215
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	17	83	147
Raz w tygodniu	26	74	755
Kilka razy w roku	39	61	245
W ogóle nie uczestniczy	41	59	100
Ocena kier.rozw.syt.w kraju			
Dobry kierunek	37	63	125
Zły kierunek	31	69	722
Trudno powiedzieć	22	78	405